

spodobnega, odločnega vodstva. Kolikor je uspeh bojevanja zavisen od vodje, vidimo dobro na dunajski krščansko-socialni stranki. Dokler jo je vodil prebrisan ust, varitelj, je korakala od uspeha do uspeha. Sedaj pa, ko ga nima več, dobiva udarec za udarcem.

V zmožnega in neustrašenega voditelja se mora imeti popolno zaupanje. Bojevniki pa morajo biti predvsem složni ter podrediti svoje mnenje občemu, za občo korist.

Ni pa za uspeh vseeno, katero orožje se uporablja v boju! Čim občutnejše zadenejo z njim nasprotnika, tem prej nam je zagotovljena zmaga.

Stan, ki hoče napredovati, kar je znak njegove življenske sile, se mora brezobzirno bojevati. V ta namen mu je treba poguma, sposobnega vodstva, nerazumljive sloge in pravega orožja.

Jeli so pri nas dani ti pogoji za boj, o tem naj nemudoma resno premišlja vse slovensko štajersko učiteljsvo v svojih okrajnih učiteljskih društvih!

Boj dalmatinskega učiteljsva, na katerega nas je opozoril »Tovariš«, dovolj jasno kaže orožje, s katerim se dandanes kaj doseže. Naših prošenj in groženj že zdavna ne uvažujejo na pristojnih mestih. Skrajni čas je že, da na izdaten način pokazemo svetu, da hočemo živeti. In ali pride pri nas kdaj ta dan, dan živih?

»O, bratje, na pot, življenju (boju) nasprot!«

Učiteljsvo v boju za svoj obstanek.

Referat tovariša Jos. Bertoka ml. na zborovanju Slovenskega učiteljskega društva za Istro v Sp. Škofijah.

Na zborovanju v Brtokih smo si nadelali nalogo, da mora vsakdo od nas tekom časa vsaj enkrat predavati v našem društvu. Odbor ni pričakoval prigrisatve za ta predavanja nič manj kot eno leto popolnoma zaman. Čemu ta mlačnost in malobrižnost? Na ta svoj vzklj sem gotov, da imate mnogo pregovorov in zagovorov, a vsak bi bil neutemeljen, zakaj vsi smo učitelji in kot taki smo tudi navezani vsi na zgoraj omenjeni sklep.

Morda je pa že kdo izmed nas že mislil na predavanja, a vedel ni, česa bi se lotil ter je tako odložil delo, misleč si, da se že oglasi kdo drugi! Ako bi pa vsak tako storil, bi ostali edinole pri sklepu. Tega pa moramo tudi izvrševati iz doslednosti; a tudi zaradi koristi, ki nam jih nudijo vsi naši sklepi, da bi jih ne smeli prezirati in opuščati, kar se, žal, marsikaterikrat zgodi. Upati je, da se sčasom premene razmere tudi pri nas ter da se bodo sprejeti sklepi tudi točno izvršili. Da pa ne bo sklepa iz Brtokovih izgovorov in da se mu vsaj kolikortoliko približamo, sem sklenil jaz sestaviti načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega našega dela.

V čem obstojaj to naše delo?

Ako si malo natančneje ogledamo svoje, bodisi materialno ali moralno stanje, kaj zapazimo? Vidimo, da kliče po moči in rešitvi. In če nadaljujemo tako kot dosedaj, ne da bi se zmenili za sebe same, pride dan, ko bomo ob svoj obstan-

nek. Tega pa moramo braniti in si ga očuvati, zakaj z našim padcem, pade tudi naš narod, pade človeštvo! Zato moramo v boj za svoj biti!

Dandanes so razmere v nas take, da ni misliti na mir in počitek, pač pa moramo govoriti ravno danes o boju.

Toda ne samo govoriti je o oboju, pač pa moramo celo poseči v ta kruti in pogubonosni hrum in šum. Spoznati ga moramo natančneje, poučiti se moramo o njem podrobneje!

V čem obstoji boj, je vsakemu znano. Gotovo se popolnoma strinjate z mano, ako ga ločim v dvoje panog: v kulturni boj in človeško klanje. Naj se li mi v sedanjem položaju bijemo proti prvemu ali drugemu? To vprašanje rešim s tem, če rečem kratko: bojevati se je na obe strani! Sicer nista naperjena ta dva na nas opolnoma ločeno, pač pa sta v tesni in nerazdružljivi zvezi med sabo. V podkrepitev te svoje trditve navajam le to:

Ako natančneje premotrimo neomiko in neoliko kakor tudi ščuvanje raznih podležev, potem pa zopet nasilstva, ki nas streme uničiti moralno in materialno, vidimo oba tesno združena, a tudi oba naperjena na nas. Biti se moramo zato v kulturnem boju, odbijati moramo razne navale in napade, ki nas hočejo uničiti.

Ali je mogoče preboleti vse, kar se nam danes dogaja? Nismo li ljudje, ki bi morali biti kot stvari, kot živa bitja tudi deležna življenja? Smo; a usoda, ki nam je vedno nemila, nam odreka pravico do življenja. Nismo sicer ljudje, ki bi hrepeli po boju, po streljanju in morjenju ljudstva, ne, tega se nam ne sme očitati! Nasprotno: ljudje smo, ki brez odpora dopuščamo, da nas teptajo in mučijo! Ne da bi se najmanje zmenili za razne neprilike in hudočije, ki jih uprizarjajo na naš račun ter nas s tem telesno in duševno ugonablajo, gledamo in živimo kakor da bi vsega tega niti ne občutili!

Ako zahteva vsaka sila protisilo, vsak odpor protiodpor in vsak boj protiboju, ali nas ne izzivajo z mnogimi napadi ter nas silijo, da moramo v boj, če nečemo popolnoma podleči sovražnikovi pesti? Da, moramo v boj, toda ne iz lastne volje in želje, pač pa zaradi pritiska in izzivanja! V boj moramo, saj nam je usoda vtisnila na čelo besedo: učitelj.

Lepa je ta beseda, ceniti bi morali nje pomen, zakaj učitelj je tisti, ki mu je naloženo poučevati druge. Ali ne delamo tega? Da, zato smo tudi učitelji! To bi nam moralo biti v ponos, a današnje razmere nam silijo namesto »ponos« vse kaj drugega na njeno mesto. Kdo pa je kriv, da ni ponosno biti učitelj, ko bi moralo vendar ponosni imeti nalogo vzgajati in učiti svoj narod? Mnogo je krivih. Obveljati pa mora: biti učitelj — bodi nam v ponos! In vsakteri, ki nam hoče to kratiti, mora podleči!

Zašli bi kmalu predaleč; govoriti imamo o boju za obstanek. Naše stališče v njem sem že označil, nahajamo se namreč v definizivi, ki zahteva v navadnih bojih vedno več energije kot ofenziva, zakaj poslednja kot izzivalčeva ima na razpolago vedno večjo moč. Tudi naš sovražnik je mnogoštevilčen in močan, zato

moramo prijeti za orožje s trdno in krepko roko, če hočemo še živeti. Mi pa se oprijemamo orožja jako neradi, dasiravno zapazimo, da nam gre za kožo, za naš biti ali nebiti! Če pa slučajno — kar se sicer le redkoma pripeti — posežemo po odporu, bodisi posamezno ali pa skupno, nam upade pogum, ker nimamo dovolj energije. Sicer ne vedno iz lastne krivde, pač pa pa večkrat zaradi pritiska raznih poklicanih in nepoklicanih, zakaj oni hočejo, da bodimo mi — ničle. Temu pa mora biti konec! In če nas sovražnik tepta in muči na vse kriplje ter nas kliče dan na dan na odpor, na protiboju za naš obstanek, idimo odgovarjajoč mu iz obraza v obraz, da hočemo živeti, mirno in udobno živeti, ker smo tudi ljudje! Branimo svoj lastni jaz, svoj obstanek do skrajnosti, zakaj tudi nam mora zasijati boljša bodočnost!

Sedaj pa si oglejmo, v čem obstojaj naš protiboju za lastni obstanek. Protiboju je sila, s katero se upira posameznik sam ali pa skupno z drugimi proti nasilstvu nasprotnika, bodisi to človeško bitje ali pa naravna sila, oziroma nje posledica.

Naš obstanek je odvisen edino le od našega gmotnega in moralnega stanja. Kakšno pa je naše gmotno stanje? Imamo sicer državne in deželne zakone, po katerih so nam nakazane naše plače, a te so obupne, po nekod uprav škandalozne, in tako trdi naš gmotni položaj uprav mizeren. Temu pa ne bi bilo tako, ako bi ne bilo zaradi splošnega pomanjkanja denarja, zaradi neznosne draginje in zaradi družinskih naših zahtev povsod uboštva, pomoči pa nikake.

Moralno naše stanje je pa pri nas še obupnejše, kar povemo kratko z rimskim izrekom: Mens sana in corpore sano. Odkod prihaja pa tak obupen naš položaj z ozirom na moralno naše stanje? Evo: 1. Zaradi slabega materialnega stanja. 2. Premalo smo stanovsko zavedni. 3. Tudi neznačajnosti je veliko raztresene po naših vrstah. 4. Malo damo na koelgialnost. 5. Postajamo včasih odvisni in kot taki se moramo slepo pokaravati raznim željam in volji svojih predpostavljanih. 6. Uporabljamo večkrat razna častna in nečastna sredstva v dosegu življenja. (Tega bi se nam sicer ne štelo v zlo — a tudi mora odpasti.)

Želeli bi pa vendar živeti udobno, a tega ne dosežemo, dokler ne odstranimo ovir in zaprek, ki so nam na poti. Te moramo najprej spoznati in šele potem bo mogoče lečiti te rakane, ki nas ne dopuščajo udobno živeti! Evo torej ovire, ki so:

I. lastne. — Teh je več, a razvrščam jih po sledečem redu: 1. izbira stanu, 2. površno naobražanje, 3. površno izvrševanje stanovskih dolžnosti, 4. sramotne postranske službe, 5. naše vedenje zunaj šole. 6. naša nesloga, in sicer na lastnih šolah in z ozirom na našo organizacijo, 7. preidealnost v izbiri službe, 8. družina naša.

II. Imamo ovire ljudstva. — Ti bi bili le dve: 1. nizko naobražanje in 2. slabo gmotno stanje njega samega.

III. So pa tudi ovire posameznih političkih skupin. Tu imamo več točk, in

sicer: 1. častihlepnost in pohotnost po nadvladju nad nami in nad šolo nas uničuje moralno in materialno, 2. v dosegu prve točke nas izstradujejo, 3. v isto svrhu se hujska od njih strani proti nam in proti šoli, 4. kjer gospodujejo ti častihlepneži, se nas muči in ugonablja s preobloženim delom.

IV. Imamo še ovire šolskih oblastnij, ki so: 1. ne plačujejo nas stanu in času primerno, 2. ne branijo same lastne avtoritete, 3. ne branijo same naše avtoritete, 4. ne vrše same točno svojih dolžnosti, 5. preobkladajo nas z delom, 6. dopuščajo, da učitelj trpi zaradi njih in drugih telesne in duševne muke v času, ko bi moral posvetiti vse svoje moči edino le pouku in šoli.

To so ovire, ki ne dopuščajo, da uspemo, četudi nastopimo v protiboju, brez sledečih sredstev:

1. nastopajmo popolnoma možato in značajno vselej in povsod;

2. čuvajmo se, da ne postanemo odvisni bodisi od posameznika, od stranke in od navad in strasti;

3. sprejemajmo le častne službe izven svoje;

4. premisljmo trikrat in šele četrtič se odločimo za svoj stan;

5. svoje dolžnosti vršimo točno in vestno;

6. zunaj šole se vedimo kot vzorni vzgojitelji in učitelji ne le šolske mladine, pač pa tudi naroda sploh;

7. izobrazujmo se nadalje sami, zakaj Koper in slična gnezda nam niso nudila potrebnega za naš poklic;

8. pospešuj z besedo in zgledom izboljšanje gmotnega in moralnega stanja svojega naroda;

9. poroči se, kadar si prepričan, da ne zatreš poleg sebe še drugih;

10. živimo, ker smo ustvarjeni za življenje, in branimo ga do skrajnosti, delujmo pa tudi z vsemi močmi na to, da nam bo mogoče le s častnimi sredstvi preriti se skozi pot življenja!

Tako sem govoril o delu, ki nas čaka, ako nečemo popolnoma podleči. Ker sem pa uvodoma omenil, da hočem podati končno nekaj podroben načrt za bodoča naša predavanja, nanašajoča se na najnujnejše in najpotrebnejše naše delo, nisem natančneje obravnaval posameznih točk tega referata. O teh bi se pa dalo mnogo govoriti in pisati, kar bi bilo za posameznika malo preveč. O vseh glavnih točkah tega mojega dela je pa jako nujna potreba razpravljati, zato si moramo to delo porazdeliti in dovršeno pedati na zborovanjih, da bomo pa imeli o tem svojem bodočem delu točen pregled, ga razvrščam na naslednje točke, ki naj jih sprejme učiteljsvo ter istočasno že danes določiti v smislu sklepa iz Bitokov, kdo in kaj naj predava.

Načrt našega bodočega najnujnejšega in najpotrebnejšega dela v izboljšanje našega neznosnega gmotnega in moralnega stanja se glasi:

I. predavanje: Naše moralno stanje.

II. predavanje: Gmotni naš položaj.

III. predavanje: Naš vpliv na gmotno in moralno naše stanje.

IV. predavanje: Naše ljudstvo.

Ob samih idealih se tudi krepko telo prekmalu ubije; zakaj neprestanemu in napornemu delu, pa mučni skrbi za vzgojo lastne dece kloni celo korenjak!

Od šole se ni mogel ločiti. Bolehal je vso zimo, a za njegovo bolezen ni vedel nihče drug kakor domači. Na dan sv. Valburge je bil zadnjič v šoli. Istega dne je od glavne cerkve do šolske pisarne trikrat obstal in počival. Prvo uro popoldne je še poučeval, drugo uro pa je imel v njegovem razredu tik vodstvene pisarne petje drug učitelj. Od daleč je slišal veselo, zdravo in nedolžno petje svojih ljubečih dečkov, drugorazrednikov. Takrat ni slutil, da jih čuje zadnjič. Za slovo so mu zapeli — saj je imel petje tako rad — tisto E. Adamičovo pomladno pesem:

»Srce je srečno, duh voljan,

vse kliče, miče — ven na plan!

Pomlad prispela k nam je v vas,

pomlad vesela, zemlje kras!

Zanj je bila to zadnja pomlad, zad-

nje šolsko leto. V šolskem posloju je ostal do mraka. Medtem pa ga je že obiskal zdravnik, po katerega je poslal, Opešal je tako, da so ga morali odpeljati domov z vozom.

Ob skrbni postrežbi mu je tekom dni odleglo. Vendar je prosil, naj ga šolska oblastva oproste za tekoče šolsko leto pouka, le šolsko vodstvo naj mu puste. Prošnja mu je bila uslišana in tozadevni odlok dostavljen. To je bil zadnji uradnispiš, ki ga je prejel. Popoldne ob dveh ga je prijel srčni kap in — in po njem je bilo. Malo je onih, ki učiteljujejo 48 let! Dasi je bil, gmotno dobro situiran, vendar je čakal še na regulacijo plač; saj bi je ne užival on, ampak njegova družina. Nihče ni mislil, da bo moža tako lepe in trdne postave zavratno spravila naduha v grob tako kmalu.

V zadnjem spremstvu je bil ves Kranj: ljudskošolska mladina kranjska in primskovska (kjer je bil krajni šolski nadzornik), učenci obrtne-nadaljevalne šole,

gimnazijci s profesorji in ravnateljem, okrajni glavar, okrajni in oba deželna šolska nadzornika, zastopniki raznih učiteljskih društev in učiteljske Zaveze, zastopniki občine in krajnega šolskega sveta, uradniki in meščanstvo. Pred hišo in ob grobu pa mu je zapel čitalniški pevski zbor in učiteljsvo.

O, Bog, dobrot vseh vir,

Bog, daj mu večni mir!

Zadnji poslovilni akordi so bili to, ki so se razlegali nad njegovim odprtim grobom in tja po Kranjskem pokopališču.

† Dragotin Zupančič.

V ponedeljek, 15. pret. m., ob 3. popoldne so izročili zemске ostanke Dragotina Zupančiča materi zemlji na pokopališču v Rogoznici pri Ptuj. Udeležba pri pogrebu je bila uprav velikanska in naravnost izredna za ptujske razmere; ne bo pretira-

no, ako trdimo, da je pokojnika spremilo na zadnji poti čez poldrug tisoč ljudi. Pogreba se ni udeležila samo vsa šolska mladina okoliške šole z učiteljsvom vred, opazili smo tudi precejšnje število gojenk dekliške meščanske šole, kakor tudi gojencev pripravnice in gimnazije z učiteljsvom in profesorji vred. Deset duhovnikov je vodilo kondukt. Od blizu in daleč so prišli nekdanji njegovi stanovski tovariši in tovarišice izkazati mu zadnjo čast. Pred hišo žalosti in ob grobu so se poslovili od njega, ki je bil v svojem življenju sam izboren tenorist, ljubil petje in godbo nad vse, od vseh strani prispeli pevci v prekrasnih, srce pretresujočih žalostinkah. Ptujski Sokol je imel častno stražo ob mrtvaškem odru in delal špalir ob krsti svojega prvega staroste. Vzlic delavniku se je udeležilo pogreba nebroj kmetiškega ljudstva, kar dokazuje, kako znan, spoštovan in priljubljen je bil pokojnik med prostim narodom.

V. predavanje: Katera politična stranka nam je najboljša?

VI. predavanje: Naše šolske oblasti in njih dolžnosti napram šoli in nam.

VII. predavanje: Kdo bodi učitelj?

VIII. predavanje: Reasumacija vseh dosedanjih predavanj, naznačenih tu.

Končno predlagam: Slovensko učiteljsko zbrano na rednem obč. zborovanju »Slov. učit. društva v Istri«.

1. sprejmi moj prej navedeni načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega dela za izboljšanje gnotnega in moralnega našega stanja;

2. V to svrhu se naj razdeli vse delo med posamezne tovariše, ki se naj ali sami javijo ali pa jih določi vse tega dne zbrano slovensko učiteljsko Istre.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

Iz redne seje upravnega odbora Zaveze (4. aprila 1912.)

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira sklepčnost. Toplo se spominja umrlega odbornika Ig. Šijanica, naštevši zasluge, ki jih ima pokojni v obilni meri za Zavezo in za učiteljsvo sploh. Zavezo je zastopal pri pogrebu odbornik J. Rajšp.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh onih korakih, ki jih je ukrenilo vodstvo od zadnje seje upravnega odbora o božiču do 1. aprila tekočega leta.

O tajnikovemu poročilu se vname daljša debata.

Odbornik J. Dimnik želi, naj ne bo nepotrebne konkurence med izdajami knjig, ki jih izdajajo učiteljska društva in Zveze.

Odborniku Ign. Križmanu se pojasni, da vodstvo pri izbiri govornikov ob izrednem zborovanju delegacije spričo kratko odmerjenega časa ni moglo postopati drugače. O vseh govornikih je imelo vodstvo najboljšo mnenje. Vprašalca se naprosi, da vso zadevo svojim tovarišem natečajno pojasni, kar naprošeni tudi obljubi.

3. Račun Zaveze za l. 1911, podan po blagajniku Fr. Luznarju, je naslednji:

Dohodkov je bilo 1442 K 28 v, stroškov pa 1144 K 81 v, prebitka torej 297 kron 47 v. (K temu spada še dolg 6 družtev članarine za l. 1911, v znesku 306 K. Skupno je torej pravega prebitka 603 K 47 v).

Stalno se določijo potni stroški upravnih odbornikov.

4. Poročilo o Zavezinih listih.

a) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča, da je plačujočih naročnikov 854, neplačujočih pa 168, skupaj torej 1022. List izhaja, če ni treba nabavljati zanj preveč klišejev.

b) »Učiteljski tovariš«. Podrobno poročilo poda upravnik J. Pretnar. Vpi-nih naročnikov je 1174; njih število je naraslo letos za 32. Dolg »Uč. Tovarša« se prav izdatno manjša. Vzrok temu so redni opomini in pa to, da ni toliko prilog posameznim številkam kakor lani.

Odbornik J. Rajšp je mnenja, da imej vsak organizirani član »Učit. Tovarša«.

Urednik E. Gangl zahteva, da mora imeti vsak član Zaveze »Učit. Tovarša« prav tako, kakor mora imeti vsak vojak svoj bajonet. Ob roki novih pravil naj pride upravni odbor pred letošnje delegacijo v tem smislu s pozitivnimi predlogi.

Sklene se, da prevzame z novim letom oskrbo inseratnega dela »Učit. To-

varša« upravnik J. Pretnar. List mora imeti od inseratov izdaten stalni dobiček.

Odbornik Iv. Šega predlaga, naj se stalne sotrudnike sploh primerno nagradi. Treba je dobrih uvodnih člankov o šolstvu in o važnejših pridobitvah na šolsko-političnem polju, zakaj urednik ob najboljši volji ne vzmore vsega sam.

Urednik E. Gangl želi, da naj okrajna učiteljska društva določijo sotrudnika, ki naj redno poroča o vseh najvažnejših sklepih nakratko takoj in najprej »Učit. Tovaršu«. Sklene se, da pregleda in ure-di vse doposlano gradivo o »Načrtu izpremenjenih Zavezinih pravil« v to izvo-

c) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poda naslednje pojasnilo: Stroškov je 4610 K 51 v, dohodkov pa 3927 K 89 v, torej je primanjkljaja 681 K 62 v. Plaču-jočih naročnikov je 710, brezplačnih 88 in učiteljski dobivajo zastoj 94 »Po-potnikov«.

Glede plačujočih in brezplačnih naročnikov se vname daljša debata. Ob-velja zatrdilo urednika M. Nerata, da vsaka reklama nekaj stane, končno pa na stanje blagajne vendarle dobro upliva.

5. Razgovor glede kraja zborovanja XXIV. skupščine. Predsednik omenja, da je prejel od uplívne osebe, ki mu je Ko-roška dobro znana, nasvet, naj zboruje Zaveza letos na Koroškem. Iz taktičnih razlogov pa predlaga, da naj se ta misel za zdaj opusti.

Tajniku se na njegovo pojasnilo gle-de priklonitve koroških učiteljev k Za-vezi naroča, da se v ime Zaveze nadalje dogovarja z imenovanim zaupnikom. O rezultatu dogovorov naj poroča na pri-hodnji seji upravnega odbora.

Zastopnik za Stajersko, odbornik A. Gnus, stavi dogovorno s štajersko Zvezo in s Celjskim učiteljskim društvom pred-log, da naj se vrši letošnja skupščina dne 10. in 11. avgusta v Celju, kar se sogla-sno sprejme.

6. Preureditev Ročnega zapisnika.

V Ročni zapisnik naj pride osebni status vsega v Zavezi organiziranega učiteljskega, kakor je bilo doslej v navadi za Kranjsko. Določijo se za vsako kronovi-no posebej oni, ki preskrbe pravočasno tozadevno snov.

7. Slučajnosti.

Iz Jan Legovega fonda se določi 60 K za Volaričev spomenik. Vsota naj se takoj odpošlje v Kobarid.

Razpravlja se o seznamu in ureditvi mladinskih spisov ter o utraktivistični re-alki v Ljubljani.

Primorska učiteljska društva so se medsebojno dogovorila, da ustanove tam tri deželne učiteljske Zveze in sicer 1. za Trst, 2. za Goriško in 3. za Istro.

Iz VII. vodstvene seje (13. aprila 1912).

1. Na Dunaju se vrši dne 16. in 17. aprila posvetovanje napredne poljske, češke, nemške in naše jugoslovanske učiteljske Zaveze glede nadaljnega skupne-ga in solidarnega postopanja o izboljša-nju gnotnih učiteljskih razmer tostran Li-tave. Določeno je tudi, da se sklepa na tem sestanku o korakih, ki jih store iste Zaveze glede reakcionarnih prikazni na šolskem polju, kakor kaže slučaj Stein-wender.

2. Na isti kraj in čas sklicuje tudi Slovanska avstrijska učiteljska Zveza skupno odborovo sejo, pri kateri se do-loči nje glavna letošnja skupščina in pri kateri se določijo teme in poročevalci. Sklene se, da zastopa našo Zavezo na teh dveh zborovanjih nje predsednik.

3. Odposlancu se naroči, da pozve iz gotovega vira, kakšno stališče pravza-prav zavzema napram učiteljskim tež-njam državnozborna poslanska skupina »National Verband«. V splošnem naj pa se ugotovi, ali je kaj in kdaj kaj upanja na izpremembo § 55, drž. šol. zakona.

4. Redakterja »Lehrer - Zeitung« se naprosi, da takoj proti poroču v njej o najvažnejših ukrepih z ozirom na § 55. in naj ne čaka šele na sejo upravnega odbora nemške učiteljske Zveze.

5. Predsedstvu »Slovenske Šolske Matic« se je odposlala prošnja, da naj ta a) podaljša rok zglašenja udeležnikom počitniškega učiteljskega tečaja do bin-košti, b) da naprosi železniško upravo za znižanje vožnje po železnicah vsem priglasenim udeležencem.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 12. maja t. l., ob 11. uri v deklški šoli v Rudolfovem. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o izpremembi Zavezinih pravil in določitev zastopnikov, ki ju pošlje učiteljsvo v c. kr. okr. šol. svet. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Pedagoško društvo v Krškem ima v nedeljo dne 5. majnika t. l. svoj letošnji nadučitelju v Trzišču, da preskrbi, kar je uri popoldne: 1. občni zbor s poročilom predsednika, tajnika in blagajničarice; 2. volitev novega odbora; 3. letošnje vo-litve naših zastopnikov v okr. šol svet; 4. slučajnosti in nasveti. Ob 3. uri popol-dne: Roditeljski sestanek, ki predavata na njem: 5. Maks Hočvar: Kako naj podpirajo roditelji učitelja pri vzgoji o-trok, 6. Drag. Humek: O predenju in tkanju, (skioptično predavanje).

Pred občnim zborom je ob 1. uri po-poldne skupen obed v gostilni pri Prijatlu Kdor se udeleži obeda naj to blagovolj-no z dopisnico naznani tov. Andr. Skulju, nadučite, v Trzišču, da preskrbi, kar je potreba. Pridite mnogoštevilno na to zbo-rovanje. Pokažimo zopet, da imamo sta-novsko zavest in skupnost, ki nam je ne more vzeti nihče. Na svidenje v Trzišču. Odbor.

Štajersko

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 9. majnika 1912 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju na Gomilskem po vzpo-redu, objavljenem v »Učitelj. Tovaršu« št. 9, z dne 1. aprila 1912. Obilne ude-ležbe pričakuje odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Preložitve zborovanja. V zadnjem »Uči-teljskem Tovaršu« (št. 17) napovedani izlet v Spodnjo Polskavo (9. maja) se preloži na četrtek, dne 13. junija t. l., in to zato, ker je g. profesor dr. Pivko za-radi usposobljenostnih izpitov zadržan, se ga udeležiti. J. Sabati, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer zboruje dne 9. majnika pri Sv. Juriji na Ščavnici. Pričetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. dopisi, 3. pre-davanje. Predavata g. dr. Kreft in tov. nadučitelj Vreča. Zadnji nadaljuje s svo-jim lanskim referatom »O zgodovine Ne-gove«. 4. Slučajnosti. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Aprobirana knjiga. Ministrstvo za uk in bogočastje je aprobiralo z razpisom z dne 18. aprila 1912, št. 16.927, učno knji-go Albert Sič: »Trgovsko računstvo za trgovske nadaljevalne šole in enoletne trgovske tečaje za deklice, I. del.« Knji-go je založilo Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Cena vezani knjigi 1 K 60 v. Knjiga bo obsegala tri dele, to je: za I., II. in III. razred trgov-skih nadaljevalnih šol. Tudi drugi in tre-tji del sta dobila predaprobacijo in izideta v kratkem. Knjiga je urejena tako, da se je more s pridom posluževati tudi, kdor se hoče zase učiti trgovskega računstva.

Biblioteka pisateljev sedanje dobe, I. zv., Novačan, Naša vas I. V tem prvem

delu ciklusa »Naša vas« je zbral pisatelj štirinajst motivov iz našega kmetijskega življenja. Ideje knjige pove črtica »Misel« V pretresljivem »Štefanu« nahajamo sva-rilen zgled slabe vzgoje na kmetih. Bol-no se nas tudi dojm »Cevljarski vajenec«. Iz črtice »Nazaj je hodila« veje pristna naivnost, z ubogim »Vaškim ateistom« pa imamo resnično sočutje. Humoristični sta povesti »Zenitev« in pa originalni »Zabji kralj«. Druga živalska povest »Pes« ugaia vsled somornega naturali-zma. Globokoresen in tragičen je »Spo-kornik Elija«, v »kleti« pa se utaplja sko-puh Mrkonja v lastnem vinu. — Temu prvemu sledita še letos drugi in tretji del. V drugem srečamo »Vaškega Cy-rana«, botra Coljo v »Sv. birmi«, starega »Kuka« in verskoblazno »Evico«. Med drugimi črticami je še zanimiv »Sejalec« pesem v prozi, pomnik slavni Groharjevi sliki, ki mu je knjiga tudi posvečena. — Tretji del pa obsega veliko povest iz vaškega življenja. »Slovensko bratstvo« snuje študent Ivan Banov po naših kra-jih in odide razočaran zaradi neuspehov v tujino. Mlad je še, morda se vrne...

»Slovenski ilustrovani Tednik« se je tako spopolnil in razširil, da smo lahko ponosni, da imamo Slovenci, čeprav smo majhen narod, takšen list. Priobčil je že veliko slik in primernega čtiva n. pr. o »Glasbeni Matici«, o ameriškanskih Slo-vencih, o slov. pisateljih Cankarju, Finž-garju, Turnerju, Funteku itd., da mu pač nikdo ne more odrekati velikega narod-no-kulturnega pomena. Priobčuje pa tudi slike o aktualnih dogodkih n. pr. o poto-pljenem parniku »Titanicu«, o nesreči na Stolu, o avtomobilni nezgodi pri Ljubljani itd., da je za vsakogar zanimiv. »Slov. Ilust. Tednik« je gotovo najbolj primeren in važen slovenski časopis, da razširja prosveto med najširše sloje naroda. »Slo-venski Ilust. Tednik« zasluži torej naj-izdatnejšo podporo in pozivamo vse za-vedne Slovence: Naročite si »Slovenski ilustrovani Tednik« in razširjajte ga! Če-tletno stane le 2 K.

Politiški pregled.

* Proračunski odsek. Proračunski odsek je končal generalno debato o vladni predlogi glede ustanovitve italijanske pravne fakultete. Odsek je nato s 33 proti 7 glasovi prešel v specialno debato. V tej je odsek sklenil s 23 proti 18 glasovi, da se predloga o italijanski fakulteti od-kaže posebnemu pododseku v nadaljno podrobnejšo razpravo.

* Reформа poslovnika. V parlamentu prične pododsek za poslovnikovo reformo svoja posvetovanja. Vodilni politiki na-meravajo parlamentu še pred poletnimi počitnicami predložiti poročilo o reformi zborničnega poslovnika.

* Rusinsko vseučilišče. Še skoro cel teden se bodo vršila pogajanja vlade z rusinskimi poslanci glede ustanovitve ru-sinskega vseučilišča. Po dosedanjih pred-logih vlada namerava delitev Ivovskega vseučilišča na ta način, kakor je deljeno praško. Poljaki zahtevajo, da na vsak na-čin ostane Ivovsko vseučilišče v svoji stari historični poziciji.

* Prepovedan srbski list v Avstriji. Srbski list »Novo vreme«, ki mu je od-tegnjen poštni debit za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, si je nadel novo ime »Zora«, a ima seveda tudi pod novim imenom prepovedano pot v Avstrijo.

* Kraljevi komisar Cuvaj je stavil na akademični senat zagrebške univerze zahtevo, da se mora upokojiti znameniti hrvaški zgodovinar dr. Klaić, ker je javno in ostro kritiziral komisariat na Hrvaškem. Senat je Cuvajevo zahtevo odklonil in odločno izjavil, da nikdar ne izpolni take zahteve.

Kakor že omenjeno, je bil Zupančič znamenit in čislán tenorist; petje je sma-tral za glavno sredstvo narodove probu-je; zatorej ni zamudil nobene prilike, ga udeležiti; ni je bilo narodne prireditve, veselice, gostije, primicije, birme, da se je ne bi udeležil kot povabljenec. Kot pevo-vodja je nastopal pri pogrebi, bralnih društvih, pri koncertih v ptujski Čitalnici in »Slov. pevskega društva v Ptuj«. Ustanovil je bralno društvo v Krčevini, Podvincih in Rogoznici pri Ptuj; prvemu je bil več let delaven predsednik, pozneje časten član. Z vsem ognjem svojega srca je učil in gojil narodno pesem in ustanovil pevski zbor kmetijskih fantov in deklet.

Dasi mlad, je zavzemal odlična me-šta v socialnem življenju in na vseh poljih narodne prosvete. Bil je predsednik čital-nice, starosta Sokola, predsednik pol. dru-štva »Pozor«, predsednik »Kmetijske po-družnice za okolico Ptuj«, predsednik »Slov. pevskega društva v Ptuj«, pred-

sednik »Društva za varstvo otrok«. Z Zu-pančičem je legel v prerani grob vsestran-sko izobražen, delaven in odločno naro-den učitelj in buditelj, izvrsten agitator za podrobno delo.

Kot učitelj je deloval v šoli in vzorno narodnem duhu, z vnmom in ljubeznijo je vcepljal v mlada dovzetna srca ljubezen do slovenskega jezika, domače grude, do krasne slovenske domovine. Zlasti je do-sezal sijajne uspehe v krasopisju, v narod-nem in cerkvenem petju. Njegovo delo-vanje pa se ni omejevalo samo na šolo, zahajal je med prosto slovensko ljudstvo, ustanavljal izobraževalna in gospodarska društva, z besedo in dejanjem budil, krepil in širil narodno zavednost in odločnost med okoličani. Njegovo političsko, smotre-no delovanje pa se je intenzivno pričelo, ko je prevzel po svojem tustu gostilnico v Ptuj; z obširnimi posestvi, ko je stopil kot učitelj v stalni pokoj. Uvedel in naročil je takoj za gostilnico slovenske časopise,

pozival in izpodbujal kmetijske svoje goste k marljivemu in paznemu čitanju, k samo-stojnemu mišljenju in naziranju; sploh če si prišel v njegovo gostilnico, si ga našel v živahnem razgovoru sredi kmetov, ka-tere je vsekdar in povsod rad izdatno in hitro podpiral s sveti in dejanji. Zato je tudi bil rajni Dragotin Zupančič med ptuj-skimi Slovenci najpopularnejši, najpri-ljubljenejši. Sam zgleden gospodar, agilen in vlijuden gostilničar, je dvignil v družbi s vojo neumorno delavno in skrbno so-progo svojo gostilnico tako, da so ga za-čeli nekateri tekmeči upravičeno zavidati. Že pred leti je dal sezidati okusno in veli-ko dvorano za shode, zborovanja, sploh razne narodne, prireditve; leta 1911 pa je dal zgraditi na svojo hišo prvo nadstropje, obenem je priredil 4 moderno urejene sobe za potujoče Slovence, za tujce. Njegov krasni dom z vodovodom in parkti, njego-va gospodarska poslopja, ki so vsa lična

in vzorno praktično urejena, iščejo para v Ptuj.

Žal, da mu ni bilo usojeno uživati dol-go, udobno in srečno sad plodonosnega truda in dela!

Kot učitelj je služboval od l. 1885. do 1897. jeseni v Ptujski okolici, od l. 1897. do 16. aprila 1900 kot nadučitelj v Franko-lovem pri Vojniku, od 16. aprila 1900 do 1. oktobra 1906 kot učitelj v Ptujski okoli-ci. Rojen je bil 14. oktobra 1865 v Št. Vi-du pri Planini v šmarijskem okraju. Dne 22. avgusta 1897 se je poročil z Marijo Brenčičevo, s hčerko veleugledne rodbine Andraža Brenčiča v Ptuj. Kot zgledne-mu rodoljuba, neumorno narodnemu bo-jevniku in vzornemu narodnemu učitelju je zagotovljen Dragotinu Zupančiču v ptujskem okraju trajen in hvaležen spo-min!